Vrednost polinoma

Izračunavanje vrednosti polinoma u datoj tački x_0 se sastoji u računanju vrednosti $p(x_0)$. Problem nije komplikovan, tako da ćemo kroz ovaj primer proći samo u grubim crtama.

Problem Dat je polinom p stepena n preko niza koeficienata $(p_i)_{i=0}^{n}$. Za konkretnu tačku a izračunati vrednost

$$p(x_0) = p_0 + p_1 a + p_2 a^2 + \cdots + p_n a^n$$

Najjednostavniji pristup je simuliranje izračunavanja svakog sabirka pojedinačno. Naivna implementacija ove ideje dovodi do složenosti $O(n^2)$ (pretpostavljamo da se koeficinete polinoma nalaze u nizu p).

```
==============================================================
01     value = 0;
02     for i = 0 to n do
03        power = 1;
04        for j = 1 to i do
05           power = power * a;
06
07        value = value + power * p [i];
==============================================================
```

Algoritam 5

Redovi 03 – 05 u datom pseudo kodu algoritma stepenuju dati broj a na stepen i. Računanje stepena a^k može se implementirati i u logaritamskom vremenu stepena. Ideja je zasnovana na razlaganjima

$$a^{2k} = a^k a^k \qquad a^{2k+1} = a a^k a^k$$

Na ovaj način možemo problem svesti na problem sa dvostuko manjim eksponentom. Funkcija stepenovanja se najlakše implementira rekurzivno. Malo detaljnije objašenjenje brzog stepenovanja možete naći u [2].

```
==============================================================
01     function Stepen (Integer a, Integer n)
02        if n = 0 then
03           return 1;
04        if n = 1 then
05           return a;
06
07        tmp = Stepen (a, n DIV 2);
08        if (n MOD 2 = 0) then
09           return tmp * tmp;
10        else
11           return tmp * tmp * a;
==============================================================
```

Algoritam 6. Funckija brzog stepenovanja

Problem se može rešiti i u linearnom vremenu. Naime, stepen ne moramo uvek računati od početka već ga možemo nadograđivati. U svakom koraku, nakon promene vrednosti stepen ćemo množiti sa a.

```
01    value = 0;
02    power = 1;
03    for i = 0 to n do
04          value = value + power * p [i];
05          power = power * a;
```

Algoritam 7

Na kraju napomenimo da se problem može implemenitrati i preko **Hornerove šeme**. Složenost će takođe biti linearna, međutim ovim pristupom imamo minimalni broj operacija sabiranja i množenja.

Elementi sa datom sumom

Problem Dat je niz a prirodnih brojeva dužine n. Za dati prirodni broj s ispitati da li postoje dva elemente niza a, čija je suma jednaka datom broju s.

Navedeni primer se često sreće kao podproblem nekog većeg problema i na jako lep način ilustruje ideju o složenosti algoritma. Prva ideja, koja je svakako korektna ali ne i efikasna, jeste da se za svaka dva elementa niza proveri da li u sumi daju broj s. Ovaj pristup ima kvadratnu složenost.

Mana ovog pristupa je što ispitujemo parove elemenata bez ikakvog poretka. Zbog toga nemamo nikakvih pretpostavki o sumi novog para na osnovu prethodnih. Da bi mogli imati neku intuiciju o ponašanju sume elemenata sortirajmo niz a u neopadajući poretku. Definišimo sa $s(i,j)$ sumu elemenata $a[i]$ i $a[j]$, pri čemu je $i <$ j. Kako je niz sortiran, $a[k] \leq a[k+1]$, imamo da važe nejednakosti

$$s(i,j) \leq s(i,j+1) \text{ i } s(i,j) \leq s(i+1,j)$$

Postavimo na početku vrednost indeksa i, levu granicu, na 1, a indeks j, desnu granicu, na n. Kada desnu granicu j smanjujemo, i sama suma $s(i,j)$ se smanjuje. Moguća su tri slučaja:

1. Našli smo na element sa indeksom j tako da je $s(1,j) > s$. U ovom slučaju smanjujemo vrednost indeksa j.
2. Našli smo na element sa indeksom j tako da je $s(1,j) = s$. Tada prekidamo izvršavanje programa i kao rešenje vraćamo upravo ovaj par elemenata.
3. Našli smo na element sa indeksom j tako da je $s(1,j) < s$. Sada nema potreba smanjivati indeks j i ispitivati sumu za istu vrednost indeksa $i = 1$, upravo zbog gornjih nejednakosti.

Kako smo smanjivanjem desne granice j prekinuli u trenutku kada je prvi put dobijeno $s(1,j) < s$, imamo da je $s(1,j+1) > s$. Zato pretragu ne moramo ponovo počinjati od $j = n$, već samo nastaviti gde smo zadnji put imali da je suma bila veća: $j + 1$. Drugim rečima, promenjivu j smanjujemo sve dok ne dobijemo rešenje ili ne dobijemo vrednost koja je manja od s, kada povećavamo i. Ako dobijemo

da je $j < i$, prekidamo i prijavljujemo da rešenje ne postoji. Pogledati *Sliku 4* koja ilustruje ponašanje pokazivača na konkretnom primeru.

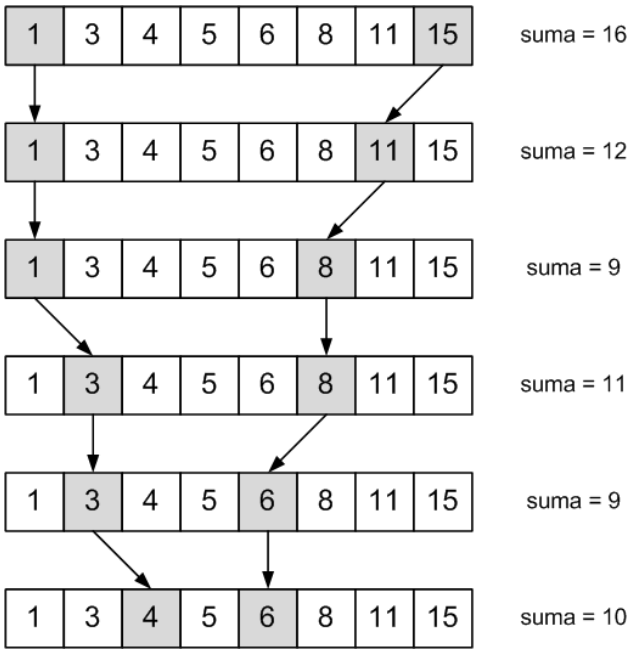

Slika 4. Primer pretrage para u nizu $a = (1, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 15)$ za $s = 10$.

Rastojanje između indeksa i i j je na početku jednako $n - 1$. U svakom koraku se njihovo rastojanje smanjuje za 1. Kako smo gore napomenuli da ukoliko se "preskoče" rešenje ne postoji, ukupan broj koraka ne može biti veći od početnog rastojanja. Kako na početku treba sortirati niz[1] dobijamo da je složenost $O(n \log n + n) = O(n \log n)$. Pseudo kod ovog algoritma je dat u *Algoritmu 5*.

```
============================================================
01     Sort(a);
02     i = 1;
03     j = n;
04     while (i <= j)
05        if (a [i] + a [j] = s) then
06           break;
07        if (a [i] + a [j] > s) then
08          j = j + 1;
09        else
10          j = j + 1;
11          i = i + 1;
12
13     if (i <= j) then
14        return true;
15     return false;
============================================================
```

Algoritam 8

[1] Algoritme sortiranje možete proučiti u bilo koji knjizi koja se bavi dizajnom i analizom algoritama.

Još jedan mogući pristup nakon sortiranja niza je **binarna pretraga:** za svaki element $a\,[i]$, ispitujemo da li u nizu postoji njegova dopuna do sume s tj. element čija je vrednost $s - a[i]$. Složenost ovog algoritma je takođe $O(n \log n)$, međutim prvi pristup je za nijasnu efikasniji.

Pri analizi nekog problema možemo naići na dva rešenja iste složenosti. U razmatranje njihove međusobne efikasnosti možemo uključiti konstante ili druge sabirke koje smo zanemarili, ali to neće mnogo uticati na performanse. U prethodnom primeru smo videli da samo imali algoritme čije su složenosti bile $O(n \log n + n)$ i $O(n \log n + n \log n)$. Efikasniji algoritam je svakako prvi.